

# OBSAH

|                                                                                                                                                                                                                                                     | Strana |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Úvod . . . . .                                                                                                                                                                                                                                      | 1      |
| I. Fideicommissum hereditatis . . . . .                                                                                                                                                                                                             | 5      |
| 1. Základní problémy universálního fideikomisu: myšlenka disposiční volnosti zůstavitelovy a myšlenka universální sukcese (6). Vývoj v římském právním řádu. <i>Legatum partitionis</i> . Vznik fideikomisů a jejich původní právní úprava (7 ns.). |        |
| 2. Předtrebelliánský stav fideikomisárního práva (11). Sukcese singulární (12). Nedostatky s hlediska fiduciáře, fideikomisáře a třetích osob (13 ns.).                                                                                             |        |
| 3. Sc. Trebellianum (14). Přímé prameny a jejich kritika (14 ns.). Komentáře klasických spisovatelů (17). Název senatusconsulta (18). Datum (18). Právní povaha (21). Obsah (28 ns.).                                                               |        |
| 4. Sc. Pegasianum jakožto doplněk a novela sc. Trebelliana (30). Zlepšení a zhoršení (31). Přehled nového právního stavu (32). Tři různá sc. Pegasiana? (33).                                                                                       |        |
| II. Vydání dědictví . . . . .                                                                                                                                                                                                                       | 34     |
| 1. Pojem vydání dědictví ( <i>restitutio hereditatis</i> ) ex sc. Trebelliano (34).                                                                                                                                                                 |        |
| 2. Smluvní stránka vydání (35). Historický vývoj (35). Pramenné doklady (36 ns.). Procesní zřetel (39). Nemožnost pojetí vydání jakožto právního jednání jednostranného (39). Stanovisko sc. Trebelliana (40). Kolísání nauky (41).                 |        |
| 3. Vývoj pojetí restituce od vydání sc. Trebelliana do doby Ulpianovy (42 ns.). Vynikající podíl nuceného vydání ex sc. Pegasiano (45). Stanovisko optimistické a skeptické (47 ns.).                                                               |        |
| 4. Právní účinek vydání (49). Hromadný přechod pozůstalostních věcí a práv bez ohledu na poměry držební (50 ns.).                                                                                                                                   |        |
| 5. Okamžik platnosti vydání (52).                                                                                                                                                                                                                   |        |
| 6. Forma vydání (54). Mancipace dědictvých věcí (54—5).                                                                                                                                                                                             |        |
| 7. Přechod honorárních žalob ve světle římské legislativní techniky (55 ns.).                                                                                                                                                                       |        |
| 8. Přechod procesů (58 ns.). Všeobecný ráz vydání (60).                                                                                                                                                                                             |        |
| 9. Rozsah vydání (69). Vůdčí zásady (62 ns.). Podrobná ustanovení (64).                                                                                                                                                                             |        |
| 10. Vydání pozůstalostních plodů (64 ns.). Přijetí dědictví (65). Kritika pramenů (65 ns.). Pegasovo rozlišování (76). Litiskontestace (77). Fiduciářovo prodlení (78). Výjimky (78 ns.). Společný osud pozůstalostních plodů (80).                 |        |

11. *Partus ancillarum* při vydání (80 ns.).
12. Věno a vydání (82). Typické případy klasického práva (83). Pozdější změny (84).
13. Vydání a naturální obligace (85). Juliánovo řešení (86).
14. Vydání přirostlých podílů s hlediska pandektní literatury (88). Klasické právo (89).
15. Fideikomis *eius quod supererit* (90). Zásah Marca Aurelia (90 ns.). Pozdní klasikové (92). Poklasické nauky (93 ns.).
16. Nucené vydání (96). *Suspecta hereditas* (96). Ztráta veškerého prospěchu pro fiduciáře (98). Risiko fideikomisařovo (98 ns.).

Exkurs.

Příslušnost . . . . . 103

### III. Fiduciář . . . . . 111

1. Poměr sc. Trebelliana k fiduciářovu postavení (111). Okruh osob s hlediska pasivní legitimace (112 ns.). Ustanovení výminečná a lhůtová (115).
2. Ochrana fiduciáře (116 ns.).
3. Fiduciář po přijetí pozůstalosti (119).
4. Ručení fiduciářovo (120). Hlediska objektivní a subjektivní (121). Zmatek v literatuře (121). Neratiovo a Ulpiánovo učení: *(omnis) culpa* (123 ns.). Evikce obtížené pozůstalosti (126).
5. Zcizení pozůstalostních věcí před vydáním a po něm (127 ns.).
6. Pegasiánská kvarta (129). Vztahovala se i na jiné osoby než na fiduciáře-dědice? (130 ns.). Výpočet kvarty (132). Započtení do kvarty (131). Nesražení kvarty (134 ns.). Vydání nad obtížení (138). Vydání *indebite* (138). Stipulační utvrzení kvarty (138—9). Vzdání kvarty (139 ns.).
7. Fideikomisární praecepce a jejich praktická hodnota (141). Juristické rozdíly (142). Fiduciářova volba (143). Podrobná ustanovení o fiduciářově hmotněprávním postavení (143 ns.).
8. Fiduciářovo procesní postavení (144). *Denegatio actionis* (145). *Exceptio restitutae hereditatis* (146 ns.). Julián a Marcellus (147 ns.). Název excepce, její právní povaha a forma (148 ns.).

### IV. Fideikomisař . . . . . 152

1. Sc. Trebellianum a fideikomisařovo postavení (152). Okruh osob s hlediska aktivní legitimace (152 ns.).
2. Zjednodušení a zlepšení dosavadního stavu (160).
3. Význam Gaiova vymezení „*heredis loco*“ (160 ns.).
4. Nebezpečí obtíženého dědictví (162). Celsus, Marcián a Tribonián (163 ns.). Podrobná ustanovení o hmotněprávním postavení fideikomisařově (166 ns.).
5. Fideikomisařovo procesní postavení (167).
6. Poměr k fiduciářovi (168). *Utile iudicium familiae erciscundae* (169 ns.). Dědické společenství fiduciáře a fideikomisaře (171 ns.).

7. Poměr k třetím osobám (175). Speciální žaloby civilní: fiktivní nebo se záměnou subjektů (175 ns.). *Emptio hereditatis* (177). Pronikání myšlenky universální sukcese (177). Formule (182). Žaloby honorární. Speciální žaloby a *edictum praetoris urbani* (184 ns.).
8. Žaloba hromadná: *hereditatis petitio fideicommissaria* (186). Fiktivní pojetí? (187). Formule (188).

## V. Třetí osoby . . . . . 189

1. Vymezení třetích osob a jejich poměr k sc. Trebellianu (189).
2. Komplikace s dědicovými osobními věřiteli (190). Práva pozůstalostních věřitelů (191).
3. *Fraudationis causa gesta* (192).
4. Procesní postavení třetích osob (195).

## VI. Trebelliánská posloupnost . . . . . 196

1. Název (196). Technický termín? (196). Právní povaha (197).
2. Gaiovo stanovisko k trebelliánské posloupnosti (197 ns.).
3. Přednosti této posloupnosti (199 ns.).
4. Fideikomisární substituce (201). Různá pojetí v literatuře (201). Odlišení od substituce vulgární a pupilární (204). Osoba obdařeného a Hadriánův zákaz (203). *Fideicommissum familiae relictum* (204). Snahy po uvolnění (205). Modestinovo svědectví (206). Justiniánova úprava (206).
5. Souhrnné ocenění (207).

## Dodatek . . . . . 208

## Seznam zkratek . . . . . 217

## Ukazatel pramenů . . . . . 221